

Bryssel, 29. marraskuuta 2024
(OR. en)

16277/24

CLIMA 424
ENV 1160
ENER 583
TRANS 517
AGRI 843
ECOFIN 1444
COMPET 1167
IND 539
MI 986

ILMOITUS

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Kom:n asiak. nro:	6291/24 + ADD 1-6
Asia:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle ”Turvattu tulevaisuus – Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa” – Keskustelu

1. Puheenjohtajavaltio on laatinut liitteessä olevan, edellä mainittua aihetta käsittelevän muistion ja kysymyksiä ministereille 17. joulukuuta 2024 pidettävässä ympäristöneuvostossa käytävän keskustelun tueksi.
2. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään panemaan merkille puheenjohtajavaltion muistio ja kysymykset ja toimittamaan ne neuvostolle keskustelua varten.

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Turvattu tulevaisuus Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa

– Keskustelu

Johdanto

Komissio julkaisi 6. helmikuuta 2024 tiedonannon ”Turvattu tulevaisuus – Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa”¹. Tiedonannossa suositetaan, että kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähennetään 90 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2040 mennessä. Vuoden 2040 tavoite – heti kun se on hyväksytty – muodostaa perustan EU:n uudelle Pariisin sopimuksen mukaiselle kansallisesti määritellylle panokselle, joka on annettava tiedoksi UNFCCC:lle hyvissä ajoin ennen COP30-kokousta. Komission odotetaan esittävän vuoden 2025 alussa lainsäädäntöehdotuksen, jolla vuoden 2040 ilmastotavoite sisällytetään eurooppalaiseen ilmastolakiin, ja ehdottavan aikanaan asiaankuuluvia alakohtaisia toimenpiteitä. Uusin näyttö osoittaa, että ilmastomuutoksen ja toimimatta jättämisen kustannukset ovat entistä ilmeisempiä. Yhtä ilmeisiä ovat toimien toteuttamisen hyödyt, myös ne, jotka liittyvät energiaturvallisuuteen. Vähentämällä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista saadaan laajoja ja merkittäviä hyötyjä.

Tiedonannon ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin tarkastelu aloitettiin ympäristötyöryhmässä 12. helmikuuta 2024. Ympäristöneuvosto kävi tiedonannosta ensimmäisen keskustelun 25. maaliskuuta 2024. Keskustelu osoitti, että vuoden 2040 ilmastotavoitteen asettamista kannatettiin yleisesti ja että valtuuskunnat olivat laajalti samaa mieltä tiedonannossa yksilöidyistä mahdollistavista edellytyksistä, jotka ovat tarpeen tällaisen tavoitteen saavuttamiseksi.

¹ Asiak. 6291/24 + ADD 1–6.

Ympäristöneuvostossa 17. kesäkuuta käydyssä keskustelussa ministerit tähdensivät sovittujen vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiapolitiikan puitteiden täytäntöönpanoa, EU:n kilpailukyyn turvaamista ja oikeudenmukaisen siirtymän varmistamista keskeisinä mahdollistavina edellytyksinä. He korostivat myös tarvetta varmistaa ennustettavuus ja vakaa täytäntöönpanopolku kohti ilmastoneutraaliutta yhdessä suotuisan sääntely- ja investointikehyksen kanssa. Keskustelu osoitti, että vuoden 2040 ilmastotavoitteen asettaminen EU:lle edellyttää kattavaa, monialaista ja tasapainoista lähestymistapaa, jossa parannetaan johdonmukaisuutta ilmasto-, energia-, teollisuus- ja muiden asiaankuuluvien politiikkojen välillä, jotta voidaan ottaa huomioon niiden vuorovaikutus ja keskinäiset riippuvuussuhteet. Ministerit painottivat, että EU:n teollisuuden kilpailukyyn varmistaminen edellyttää muun muassa tasapuolisia toimintaedellytyksiä sekä maailmanlaajuisesti että EU:ssa, energia-alan irtautumista hiilestä ja vahvempaa investoimista innovatiivisiin puhtaisiin teknologioihin.

Samankaltaisia näkökulmia esitetään yhteisessä hiilestä irtautumista ja kilpailukykyä koskevassa suunnitelmassa, jota Mario Draghi ehdottaa raportissaan ”The future of European competitiveness” (syyskuu 2024). Tavoitteena on auttaa vastaamaan haasteisiin ja hyödyntämään mahdollisuuksia, joita liittyy hiilen käytöstä luopumiseen. Yhdennetty lähestymistapa hiilestä irtautumiseen ja kilpailukykyyn otetaan huomioon myös toimeksiantokirjeissä, joita komission puheenjohtaja on osoittanut komission jäsen ehdokkaille. Sekä Draghin raportissa että Enrico Lettan raportissa ”Much more than a market” (huhtikuu 2024) korostetaan, että EU:n on kiireesti nopeutettava innovointia ja vihreää siirtymää, jotta se voi saavuttaa vuoden 2030 tavoitteensa sekä ilmastoneutraaliuden, energiakäänteen ja sisämarkkinoiden yhdentymisen yleistavoitteen.

Jatkotoimena aiemmille keskusteluille, joita komission tiedonannosta on käyty neuvostossa, Unkarin puheenjohtajakaudella on keskitytty teknisen tason keskusteluissa kolmeen mahdollistavaan edellytykseen, joita ministerit korostivat kesäkuun ympäristöneuvostossa. Jäljempänä on tiivistelmä keskusteluissa esiin tuoduista pääkohdista.

Sovittujen vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiapolitiikan puitteiden täytäntöönpano

Valtuuskunnat ovat yhtä mieltä siitä, että 55-valmiuspaketin täytäntöönpano on ennakoedellytys kunnianhimoisen vuodelle 2040 asetetun ilmastotavoitteen saavuttamiselle. Liikenne, maatalous, rakennukset sekä maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous (LULUCF) näyttävät olevan ne alat, joilla useimmilla jäsenvaltioilla on tällä hetkellä suurimmat täytäntöönpanohaasteet, myös kun on kyse kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tarpeisiin vastaamisesta ja tarvittavien taloudellisten resurssien turvaamisesta. Lisäksi sähköalan ja teollisuuden hiilestä irtautuminen edellyttää merkittäviä investointeja, myös sellaisia, jotka tulevat yksityiseltä sektorilta. Jotkin valtuuskunnat katsoivat, että tarvitaan sääntelykehystä, jotta voidaan mobilisoida yksityisiä investointeja.

Useat valtuuskunnat katsoivat, että määraajat 55-valmiuspakettia koskevan lainsäädännön saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanolle ovat erittäin tiukat, ja tähdensivät, että uusista vaatimuksista aiheutuu hallinnollista rasitetta. Monet valtuuskunnat mainitsivat myös haasteet, jotka liittyvät hiilenpoisto- ja hiilenvarastointiteknologioiden käyttöönottoon, myös kun on kyse tarvittavan rahoituksen turvaamisesta. Saatujen kokemusten pohjalta valtuuskunnat kannattivat yleisesti ”pakettilähestymistavan” jatkamista vuoden 2030 jälkeisten puitteiden suunnittelun yhteydessä ja olivat yhtä mieltä siitä, että kaikkien alojen on osallistuttava hiilestä irtautumiseen. Useat valtuuskunnat kehottivat kuitenkin joustavoittamaan alakohtaisten tavoitteiden suunnittelua ottaen huomioon jäsenvaltioiden erityispiirteet.

Euroopan kilpailukyvyn turvaaminen

Valtuuskunnat pitivät ennustettavuutta, sääntelyn vakautta ja johdonmukaista poliittista kehystä keskeisinä Euroopan kilpailukykyä edistävinä tekijöinä. Jotkin valtuuskunnat korostivat, että hiilestä irtautuminen toimii kilpailukyvyn moottorina ja että sillä on potentiaalia edistää kasvua, häiriönsietokykyä ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia työpaikkoja. Useat valtuuskunnat painottivat, että energia-alan kilpailukykyä olisi mahdollista parantaa suuresti. Toiset niistä korostivat uusiutuvan energian ja varastoinnin keskeistä roolia, kun taas toiset tähdensivät teknologianeutraaliuden periaatetta. Samalla tunnustettiin ydinenergian rooli siirtymässä.

Valtuuskunnat korostivat tarvetta varmistaa puhtaan ja kohtuuhintaisen energian saatavuus muun muassa parantamalla infrastruktuuria, nykyaikaistamalla verkkoja ja kehittämällä yhteenliitäntöjä sekä tarvetta poistaa innovoinnin esteet, vähentää byrokratiaa ja yksinkertaistaa menettelyjä, kuten lupamenettelyjä. Lisäksi useat valtuuskunnat viittasivat hiilenpoistoteknologioiden potentiaaliin ja tarpeeseen nopeuttaa niiden käyttöönottoa. Samalla olisi harkittava huolellisesti, miten poistumat sisällytetään ilmastopolitiikan puitteisiin. Useat valtuuskunnat tähdensivät, että kiertotaloudessa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia.

Valtuuskunnat korostivat, että on ratkaisevan tärkeää investoida tutkimukseen ja innovointiin ja rahoittaa puhdasta teknologiaa sekä julkisista että yksityisistä lähteistä. Useat valtuuskunnat tähdensivät EU:n rahoitusvälineiden, erityisesti innovaatorahaston, roolia innovoinnin tukemisessa. Lisäksi jotkin valtuuskunnat kiinnittivät huomiota siihen merkitykseen, joka valtiontukia tai julkisia hankintoja koskevilla tehokkailla säännöillä on. Kun otetaan huomioon oikeudenmukaisen kilpailun ja tasapuolisten toimintaedellytysten varmistaminen kansainvälisellä tasolla, useat valtuuskunnat korostivat hiilirajamekanismin merkitystä ja ehdottivat, että olisi harkittava sen parantamista varmistaen samalla, että se on asiaankuuluvien kansainvälisten sääntöjen mukainen. Jotkin valtuuskunnat korostivat maailmanlaajuisten ilmastotoimien tarvetta ja kehottivat tässä yhteydessä vahvistamaan EU:n ilmastodiplomatiaa erityisesti hiilen hinnoittelua koskevan tiedotuksen ja tuen osalta.

Siirtymän oikeudenmukaisuuden varmistaminen

Valtuuskunnat olivat yhtä mieltä siitä, että on olennaisen tärkeää osallistaa kansalaiset, yritykset, työntekijät ja kaikki sidosryhmät sekä tehdä yhteistyötä teollisuuden kanssa sen varmistamiseksi, että ne kaikki ovat mukana vihreässä siirtymässä. Valtuuskunnat korostivat sitä tärkeää roolia, joka on yliopistojen ja tutkimuskeskusten välisellä yhteistyöllä, koulutuksella ja elinikäisellä oppimisella sekä uudelleen- ja täydennyskoulutuksella, jotta työvoima saa tarvittavat valmiudet vihreää siirtymää varten. Ne painottivat myös, että on tärkeää lisätä tietoisuutta ja avointa viestintää kansalaisten kanssa sekä tarjota tieteeseen perustuvaa tietoa yleisölle.

Lisäksi ehdotettiin, että arvioidaan hiilestä irtautumista koskevien toimenpiteiden vaikutuksia yhteiskunnan haavoittuviin osiin. Tunnustettiin tarve tukea kaikkein alttiimpia haavoittuvia ryhmiä vihreässä siirtymässä. Useat valtuuskunnat katsoivat, että sosiaalisesta ilmastorahastosta myönnettävä rahoitus olisi säilytettävä, koska sillä voidaan lisätä sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Muistutettiin, että tukea voidaan antaa koheesiopolitiikan ja muiden EU:n rahastojen, kuten oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja Euroopan sosiaalirahaston, kautta, mutta että tietojen saatavuutta näistä mahdollisuuksista on vara parantaa. Lisäksi pidettiin hyödyllisinä toimenpiteitä, joilla pyritään tarjoamaan teknistä tukea ja jakamaan parhaita käytäntöjä.

Hiilestä irtautumisen välineet

Valtuuskunnat keskustelivat myös siitä, mikä rooli on hiilestä irtautumisen välineillä ja hiilen hinnoittelulla teollisuuden hiilestä irtautumisessa vuoden 2030 jälkeisellä kaudella. Useimmat valtuuskunnat katsoivat, että EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) olisi säilyttävä ilmastopolitiikan kulmakivenä vuoteen 2050 asti. Monet niistä muistuttivat, että ETS on yhdistettävä tehokkaaseen hiilirajamekanismiin. Useat valtuuskunnat korostivat, että ETS II:n (rakennukset, tieliikenne ja muut alat) osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota sosiaalisen ilmastorahaston tehokkaaseen käyttöön ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien kautta, jotta haavoittuvassa asemassa olevia kotitalouksia voidaan suojella kohtuuttomilta hinnoilta. Jotkin valtuuskunnat kannattivat ETS:n laajentamista uusille aloille, kuten maatalouteen, jätteenpolttoon tai pienempiin merialuksiin, kun taas muutamat muut eivät kannattaneet tätä asiaa.

Huomautettiin kuitenkin, että ei ole olemassa yhtä ainoaa ratkaisua, jolla voitaisiin irrottaa Euroopan talous hiilestä ja täydentää hiilen hinnoittelumekanismeja. Valtuuskunnat ehdottivat esimerkiksi uusiutuvien energialähteiden laajentamista, vihreän vedyn ja muiden vähähiilisten teknologioiden kehittämistä sekä lisätoimenpiteitä energiatehokkuuden parantamiseksi. Useat valtuuskunnat muistuttivat myös, että tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän teknologisia hiilenpoistoja ja että niiden käyttöönoton tukemiseksi olisi otettava käyttöön kannustimia.

Kysymykset ministereille

Edellä esitetyn perusteella ministereitä pyydetään keskustelemaan seuraavista kysymyksistä:

1. *Miten ja millä aloilla 55-valmiuspaketin puitteissa voitaisiin keventää hallinnollista taakkaa taikka yksinkertaistaa tai virtaviivaistaa vaatimuksia, jotta voidaan vastata haasteisiin, joita hallinnoilla ja yrityksillä on 55-valmiuspaketista johtuvien vaatimusten vuoksi ja saattaa sen täytäntöönpano päätökseen onnistuneesti?*
2. *Millaista sääntely- ja investointikehystä tarvittaisiin vuoden 2030 jälkeisellä kaudella, jotta voidaan tarjota tarvittavaa ennustettavuutta ja politiikan johdonmukaisuutta ja lisätä siten Euroopan teollisuuden kilpailukykyä samalla kun pysytään kehityspolulla ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä? Millaisilla mahdollistavilla toimenpiteillä voitaisiin varmistaa oikeudenmukainen siirtymä?*